

TESSA HADLEY

«Res és completament lliure, ni gratis»

A 'Amor lliure' ('Free Love', Ed. del 1984, 2022) Tessa Hadley escriu una novel·la sobre les relacions entre una dona madura i un jove universitari en el Londres que veia nàixer la contracultura, a finals dels seixanta. Humor, paròdia continguda i fils argumentals de tragèdia grega en una literatura més lliure i llibertària que romàntica.

Per Àlex Milian / @alexmilianbeser

La novel·la parla d'una dona de quaranta anys que es veu abocada a canviar de vida pràcticament sense decidir-ho...

—Gairebé sense decidir-ho.

—Per què situar la novel·la el 1967? Perquè era una època de canvis?

—No crec que una cosa vingüés després de l'altra. Volia escriure tant sobre la Phyllis com sobre l'època, el 1967, perquè em semblava que era la millor manera de parlar d'aquesta ruptura. Una ruptura que té lloc en el camp social, en l'estructura social i jeràrquica que hi havia llavors amb l'aparició de la contracultura. Però com que no soc sociòloga volia vincular això a la ruptura que té la protagonista. Volia escriure sobre la vida d'aquesta mestressa que es veu abocada a canviar en aquest context.

—Com va sortir la idea de la novel·la? Quina era la voluntat inicial?

—Havia escrit un relat breu per al *New Yorker*, feia ja un temps, que se situava ja a la mateixa època i tractava més o menys de la mateixa ruptura. En aquell cas, parlava d'una noia de quinze

anys ubicada al que es coneix com Home Counties (els comtats més nostrats d'Anglaterra, on la vida és la més respectuosa, la més antiquada). Un dia, uns nois la recullen amb el seu cotxe. Són nois que viuen una vida que suposa una ruptura amb la seva forma de viure: nois que llegeixen

Camus i Sartre i que se l'emporten amb ells i amb els quals li passen tot de coses en un dia. Però l'endemà la tornen. I per ella és com si tot hagués canviat i alhora no hagués canviat res —perquè l'han tornat. Era una idea que ja volia explorar abans, aquesta idea del trencament, de la ruptura, i creia que aquella noia no donava prou per una novel·la. Com que volia continuar explorant aquesta qüestió en l'espai i en el temps, vaig escriure *Amor lliure*.

—Comença seguint els pensaments dels dos protagonistes, la dona (Phyllis) el jove Nicky, però després va sumant-hi personatges sempre des d'aquest estil indirecte, com si volgués mantenir una certa distància.

—Per mi, el fet d'afegir-hi més d'una perspectiva, va ser un moment que em va permetre →

→ avançar molt. El fet de pensar “per què no pots tenir més d’una perspectiva si ho pot fer més enriquidor?”. Ja no era tenir només la visió de la dona, sinó també la del seu marit, el seu amant, els seus fills... Això tenia un efecte multiplicador. Com a escriptora va ser un moment que em va fer aprendre a escriure millor, perquè et permet donar un sentit omniscient —en el sentit que et permet no només analitzar els seus pensaments i transmetre’ls sinó també fer comentaris al respecte. Això s’aprecia i fa que, com a lector, no et perdís res.

—D’aquesta manera, pot retratar millor els personatges, sí. En Nicky és un jove d’esqueres aparentment molt segur d’ell mateix, però també molt superficial. Com quan ataca la Seguretat Social perquè “fa que els treballadors de les fàbriques estiguin sans, de manera que puguin treballar durant més temps”. És un retrat paròdic?

—Sí. De fet, hi ha molta part humorística per totes bandes. També hi ha comèdia i humor, perquè no em prenc l’amor romàntic dels protagonistes com una cosa seriosa. Potser l’únic que no encaro amb gaire humor és en Roger, el marit, que representa la part més intel·lectual, més intel·ligent, però també és, al cap i a la fi, el representant de l’*establishment*. És cert que en Nicky és el més superficial, potser, però la Phyllis també és una mica ingènua, una mica naïf, com quan diu: “Amb tot això tan desastrós que està passant a l’Àfrica, no podríem anar allà i ajudar-los?”

—Sí, els més superficials són precisament els que critiquen l’*establishment*. Això és també una crítica a l’esquerra de postureig d’aquell moment a Anglaterra?

—Sí, és veritat... Recorda que llavors, davant de l’ambaixada nord-americana, s’hi feien cànctics com “Ho, Ho, Ho, Ho Chi Minh”.

—!

—Sí que hi havia una certa ingenuïtat i un cert idealisme a l’esquerra, però també és cert que, en alguns fragments de la novel·la, en Nicky —tot i la superficialitat que pugui tenir— mira de mostrar una veritat més profunda en la seva lluita contra l’*establishment*. És una lluita. De fet, ni una banda ni l’altra —representada per en Roger— acaba tenint l’última paraula. I crec que això també és una cosa bona de les novel·les, que poden oferir aquesta doble visió, aquesta perma-

nent negociació que també té lloc dins dels nostres caps en l’aspecte polític. Pots oferir les dues perspectives sense posicionar-te necessàriament ni per una ni per l’altra.

—Hi ha un retrat crític de la joventut, per aquesta superficialitat d’en Nicky, però també una crítica de la maduresa.

—Sí, és una bona mescla de coses el que genera aquesta espècie de comèdia social. No és un llibre que desperti riallades, però sí que hi ha una part humorística —i no és que me’n rigui dels meus personatges. De vegades sí que em deixo portar pel que ells representen, per la seva passió: tant la passió en el camp sexual com en el camp polític que té aquest doble vessant: d’una banda, la seva ingenuïtat i, de l’altra, el fet que les seves històries et toquen de prop.

—I enmig de la comèdia també introdueix una història de tragèdia grega de paternitats i filiacions desconegudes.

—És cert. Fins i tot en Roger acaba dient que “amb tot el que ha passat això sembla una tragèdia grega”. Però potser és que la tragèdia grega, des de la perspectiva burgesa, de vegades té més tocs còmics que no dramàtics.

—La protagonista (Phyllis) també actua sovint de manera més impulsiva que reflexiva, però en aquest cas no hi ha l’excusa de la joventut i la inexperiència. Amb això vol retratar alguna mena de prototipus de dona d’aquell moment?

—Sí, la Phyllis és un tipus de dona, un tipus de dona que no buscaries per oferir consells savis ni perquè t’oferís una versió racional de les coses. És una de les coses que molesten la seva filla Colette, el fet que la Phyllis tingui molt presents els seus instints i el seu cos, cosa que Colette no té. A més, la filla prefereix refiar-se de l’aspecte més racional i intel·lectual. Per això estan enfrontades mare i filla en aquest sentit. Però la Phyllis és una dona que escolta els seus impulsos; que ho veu com una cosa natural i, com a cosa natural, ha de ser correcta. Tot i que pugui semblar una bajanada, també volia transmetre la força que a ella li dona. És una força que l’impulsa. Com quan ella se’n va a casa d’en Nicky; ell obre la porta mig adormit i despullat, i ella es posa a riure. Aquí volia transmetre aquella força exuberant que desperta ella. És una part de la feminitat que no ens ha de semblar menyspreable perquè té molta força.

EUROPA PRESS

«L'exhuberància de la Phyllis és una part de la seva feminitat que té molta força»

—Sí que té molta força. Al capdavant, veus com són les seves accions, les de la Phyllis, les que revolucionen tot el seu món: el de la seva filla d'una manera radical, la vida del seu marit. Només el seu fill, en Hugh, fa la vida que li havia planificat, prèviament, el matrimoni Phyllis-Roger.

—Sí, de fet una amiga que es va llegir el llibre em va dir que, mentre el llegia, se sentia més propera —i més preocupada— pels personatges femenins, però que un cop va acabar li preocupaven més els homes que apareixien a la novel·la. I és cert que el fill, arran de les decisions de la seva

mare, queda una mica atrapat en aquesta masculinitat malentesa, en aquesta masculinitat patriarcal. I això és pel que ha fet la seva mare...

—Pel que ha fet la seva mare i perquè està dins d'un col·legi privat molt conservador.

—Sí, de fet, forma part de la justificació, dels motius pels qual la Phyllis ho abandona tot. No és només que ella opti per la relació amb en Nicky sinó que també s'hi veu enfrontada al fet que el seu fill hagi de passar per aquest ritu del sistema escolar elitista de Gran Bretanya, que és una maquinària que també transmet aquesta masculinitat malentesa de la qual el pare és un representant. A més, el Roger té també aquesta mena de visió fatalista de les coses —dels que pensen que al final tot acaba igual, facis el que facis. És també el representant d'aquest tipus d'homes, que són bones persones, que potser són intel·ligents, però que potser tenen aquesta rigidesa incorporada com a part de l'educació que han rebut.

—En Roger és un socialista que treballa per al Ministeri d'Afers Exteriors. Per què aquest personatge havia de tindre una feina de diplomàtic que pràcticament l'obliga a actuar de manera contrària a la seva ideologia?

—En Roger, en realitat, forma part d'una tradició de gent amb tendència socialista i d'esquerres que va sortir després de la II Guerra Mundial i que es van acabar incorporant amb càrrecs de govern; un govern que llavors va acabar formant l'estat del benestar tal com el coneixem ara. Amb Harold Wilson com a primer ministre a finals dels seixanta. Recordem que és un govern que es va negar a participar en la guerra del Vietnam, molt millor que el que es va fer més endavant amb la guerra de l'Iraq. En Roger és representatiu d'aquella generació de tendència d'esquerres que va entrar amb força en el món de la política. En Roger, de fet, ha anat a una Grammar School, un tipus d'escola que va permetre l'entrada d'alumnes d'estrats socials molt diferents i que van permetre la mobilitat social —a diferència de les Public School (que, malgrat el seu nom, són privades i molt elitistes).

—Per què *Amor lliure*? Hi ha molts temes dins la novel·la però decideix escollir-ne aquest que fa referència a la revolució sexual.

—Quan busco un títol, miro de recórrer a una frase o a un concepte que sigui prou conegut, però que, quan l'esprens, hi tregui moltes més coses que les aparents. En aquest cas hi ha el *Love* però també hi ha el *free*: Fins a quin punt som lliures? Explica també la lluita de la mateixa Phyllis per reconstruir-se a si mateixa, però ho fa des d'una manera també irònica, perquè, en realitat, res és completament lliure. Ni gratis, que és l'altra accepció de *free*. ●